

**ΟΜΙΛΙΑ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ ΥΠΟΥΡΓΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ
κ. ΘΕΟΔΟΣΗ Α. ΤΣΙΟΛΑ ΣΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΜΝΗΜΟΣΥΝΟ ΤΟΥ ΗΡΩΑ
ΤΟΥ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΤΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑ 1955-59 ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΤΟΥΜΑΖΟΥ
ΠΟΥ ΔΙΟΡΓΑΝΩΝΕΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟ ΣΩΜΑΤΕΙΟ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣ
«ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΤΟΥΜΑΖΟΣ»,
ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΑΓΙΑΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣ
ΚΥΡΙΑΚΗ 21.10.2018**

Σεβαστό Ιερατείο,
Σεβαστοί συγγενείς του ήρωα,
Κυρίες και Κύριοι,

Με αισθήματα δέους, συγκίνησης και εθνικής υπερηφάνειας οδηγηθήκαμε σήμερα εδώ στο ιερό ναό της Αγίας Παρασκευής Επισκοπής για να αποτίσουμε τον οφειλόμενο φόρο τιμής στη μνήμη του εκλεκτού τέκνου της πατρίδας μας Παναγιώτη Τουμάζου.

Η απόδοση τιμής σε αυτούς που αγωνίστηκαν για την ελευθερία της Κύπρου και θεμελίωσαν με το θάνατό τους την Κυπριακή Δημοκρατία αποτελεί ανεξόφλητο και επιτακτικό μας χρέος. Ανατρέχοντας στις λαμπρές σελίδες του εθνικοαπελευθερωτικού αγώνα του 1955-59 υποκλινόμαστε μπροστά στο ηθικό τους μεγαλείο και στην αμάραντη δόξα τους και διαφυλάσσουμε στη μνήμη μας την αγνή κι αγέρωχη μορφή τους.

Το έπος του 55 – 59 θα παραμένει πάντα ένας υπέροχος ύμνος στην ελευθερία που γράφτηκε με το πύρωμα της καρδιάς του λαού μας.

Ανάμεσα στα τόσα παλικάρια μας που με ακμαίο το φρόνημα ανέβηκαν τα σκαλιά της αθανασίας και διάβηκαν με περηφάνια την πόρτα της αιωνιότητας, ήταν και ο Παναγιώτης Τουμάζος, γέννημα και θρέμμα της Αμμοχώστου, ο οποίος στο άνθος της νιότης του δήλωσε χωρίς δισταγμό παρών στο κάλεσμα της πατρίδας, προσφέροντας τη ζωή του για την ελευθερία της.

Ο Παναγιώτης Τουμάζος εντάχθηκε στον αγώνα της ΕΟΚΑ σε ηλικία μόλις 16 ετών, αναλαμβάνοντας διάφορες αποστολές, μέχρι την ένταξή του στην ανταρτική ομάδα της περιοχής Σολέας με το ψευδώνυμο «Ονήσιλος». Ήταν δεκαεννιά χρονών, όταν σκοτώθηκε σε ενέδρα κατά των Άγγλων κοντά στην Κακοπετριά, στις 22 Οκτωβρίου του 1958. Ήταν από τους τελευταίους νεκρούς του Αγώνα.

Η οικογένεια του αποτελείτο από δώδεκα παιδιά. Γονείς τους ο Θεόφιλος και η Αρτεμισία Τουμάζου, τη μνήμη των οποίων τιμούμε επίσης σήμερα. Ο Παναγιώτης είχε έξι αδελφές και πέντε αδελφούς: Την Κυριακούλα, τον Γεώργιο, την Εύη, την Ανδρούλα, τον Έλληνα, το Νικόλαο, την Ελευθερία, τον Κωνσταντίνο, τον Παύλο, την Ειρήνη και τη Δέσποινα.

Τελειώνοντας το Ελληνικό Γυμνάσιο Αμμοχώστου, ο Παναγιώτης εργάστηκε για λίγο ως εκτελωνιστής, μέχρι που λόγω της δράσης του άρχισε να καταζητείται από τους Άγγλους. Διακρινόταν για την αγάπη του για τον αθλητισμό-ήταν αθλητής στον δρόμο 1500 μέτρων, το κολύμπι, το ψάρεμα, το κυνήγι, μα και για τη βυζαντινή μουσική. Ταυτόχρονα, βοηθούσε τον πατέρα του στο περιβόλι με τα εσπεριδοειδή. Ευελπιστούσε πως όταν θα τέλειωνε ο αγώνας, θα εξασφάλιζε εγγραφή στη Σχολή Ευελπίδων και θα γινόταν στρατιωτικός.

Από τους πρώτους μπήκε στην ομάδα της Α.Ν.Ε., της Άλκιμης Νεολαίας της Ε.Ο.Κ.Α. του Ελληνικού Γυμνασίου Αμμοχώστου, μαζί με τον Πετράκη Γιάλλουρο, τον σημαιοφόρο

του σχολείου που τον σκότωσαν εν ψυχρώ οι Άγγλοι στρατιώτες. Άρχισε τη δράση του με την κυκλοφορία φυλλαδίων και, στη συνέχεια, με την συμμετοχή του σε ομάδες κρούσεων και ενεδρών. Τον Δεκέμβριο του 1955 έλαβε μέρος σε βομβιστική επίθεση εναντίον στρατιωτικού οχήματος. Κατά την περίοδο των τουρκικών επιθέσεων, στις 20 Ιουλίου 1958, με εντολή της οργάνωσης επιτέθηκε μαζί με ένα συναγωνιστή του εναντίον Τούρκου πράκτορα των Άγγλων. Προδόθηκε και άρχισε να καταζητείται, οπότε κατέφυγε σε ανταρτική ομάδα στην περιοχή Σολέας με το ψευδώνυμο Ονήσιλλος. Ως αντάρτης πήρε μέρος σε πολλές ενέδρες εναντίον των Άγγλων αποικιοκρατών.

Σύμφωνα με εφημερίδα της εποχής, στην ανακοίνωσή της η αποικιοκρατική κυβέρνηση για τον θάνατο του Παναγιώτη Τουμάζου, ανέφερε ότι φονεύθηκε ένας Βρετανός στρατιώτης όταν το αυτοκίνητό του έπεσε σε ενέδρα κοντά στην Κυπερούντα. Αργότερα, άλλα στρατιωτικά αυτοκίνητα των Άγγλων που έρχονταν για βοήθεια έπεσαν σε δεύτερη ενέδρα κατά την οποία τραυματίστηκαν τρεις στρατιώτες. Το πρώι βρήκαν το πτώμα του Παναγιώτη στον τόπο της ενέδρας.

Σύμφωνα με μαρτυρία του συναγωνιστή του Αντωνάκη Σολομώντος, τον Παναγιώτη τον βρήκε η πρώτη σφαίρα που ρίχτηκε εναντίον τους, όταν μετά από μια ανεπιτυχή απόπειρα να ενεργοποιήσει μια νάρκη, σήκωσε το κεφάλι του για να ρίξει χειροβομβίδα. Όταν δοκίμασε να τον μεταφέρει, του ήταν αδύνατο, γιατί από τα φλογοβόλα των Άγγλων, τα δέντρα και οι θάμνοι ολόγυρα άρπαξαν φωτιά.

Αφηγείται και τα εξής ο Αντωνάκης Σολομώντος:

«Τον Οκτώβρη του 1958 ενεδρεύαμε για 13 νύκτες στο δρόμο Κακοπετριάς- Καρβουνά, με εντολή του ομαδάρχη μας να κτυπήσουμε. Την 13 μέρα ο Γιώτης, όπως φωνάζαμε τον Παναγιώτη, έκοψε ένα κλαδί αγριελιάς, την έβαλε στη τσέπη του και μας είπε: «Αν πέσω, να το βρούνε οι Άγγλοι και να μάθουν ότι πολεμάμε για την ειρήνη».

Τελικά ο Παναγιώτης έπεσε στον τόπο της ενέδρας με το κλαδί της αγριελιάς στην τσέπη του.

Τιμώντας σήμερα τη θυσία του υποκλινόμαστε ευλαβικά μπροστά στο μεγαλείο της θυσίας του. Με το θάνατο του στόλισε, όπως και άλλοι συναγωνιστές του, τις ενδοξότερες σελίδες της ιστορίας μας. Η σύνοψη της ζωής του, θα αποτελεί για πάντα πολύτιμη εθνική κιβωτό. Πρότυπο ανδρείας, ανιδιοτελούς προσφοράς, ηρωισμού και αυτοθυσίας.

Σήμερα, που η ιστορική μνήμη και η συναίσθηση του εθνικού μας καθήκοντος αναβαπτίζονται, οφείλουμε όλοι μας να επαναπροσδιορίσουμε τις ευθύνες μας απέναντι στο παρελθόν, το παρόν και το μέλλον της πατρίδας μας. Σε αυτό το δύσκολο για την Κύπρο και το λαό μας χρονικό και ιστορικό σταυροδρόμι, η προσήλωση στις αξίες μας, ο αλληλοσεβασμός, η ομοψυχία, η ενότητα και η αταλάντευτη αποφασιστικότητα, αδιακρίτως πολιτικών ή ιδεολογικών διαφορών, αποτελούν θεμελιώδεις προϋποθέσεις για την εθνική μας προοπτική. Χρέος μας είναι να φανούμε αντάξιοι συνεχιστές του αγώνα των προγόνων μας και να παραδώσουμε στα παιδιά μας το ίδιο απόθεμα εθνικής αξιοπρέπειας που εμείς κληρονομήσαμε.

Πιστοί σε αυτή την κληρονομιά και την ιστορία, με Ζήνωνες και Ονήσιλλους, με Ομηρικά κατάλοιπα στην τοπολαλιά, με βουβά τώρα αρχαία θέατρα, με συμπόρευση με το Μέγα Αλέξανδρο, με Κίμωνες, με παρουσία δίπλα σε Μακρυγιάννηδες, και σε όλους τους άλλους αγώνες του Ελληνισμού, με βιασμένες τώρα βυζαντινές εκκλησίες, με Αχυρώνες και Δίκωμα, με αγωνιστές που εξευτέλισαν το θάνατο φωνάζοντας στον εχθρό «Μολών Λαβέ», δεν μνημονεύουμε τους ήρωες μας απλώς για να τους αποδώσουμε την

οφειλόμενη τιμή για τη θυσία τους, αλλά και για να αντλούμε διδάγματα για τη συνέχιση και καταξίωση ενός αγώνα που δεν έχει ακόμα δικαιωθεί.

Οι εθνικές εκκρεμότητες, τα ανοικτά εθνικά προβλήματα, επιβάλλουν την αναδρομή στο παρελθόν ως ενέργεια αγωνιστικής αφύπνισης, ως βήμα εθνικής ανάταξης και ως έμπνευση για τις διαχρονικά άφθορες αξίες της ελευθερίας, της δικαιοσύνης και της αξιοπρέπειας του ανθρώπου. Άλλωστε η 1η Απριλίου 1955 αποτέλεσε το μεγάλο ρωμαλέο άλμα ενατένισης του Κυπριακού Ελληνισμού προς την ίδια την ιδέα της ύπαρξής του. Η ΕΟΚΑ συντάραξε τον Κυπριακό Ελληνισμό και ενέπνευσε άλλους λαούς στον αντιαποικιακό τους αγώνα. Η πανίσχυρη βρετανική στρατιωτική μηχανή αποδείχθηκε ανίκανη να σιγάσει την επαναστατική φλόγα. Χωρίς αυτή την εθνικοαπελευθερωτική δράση ο Κυπριακός Ελληνισμός ως εθνική οντότητα θα αποτελούσε υπόθεση ιστορικής αναδίφησης, μελέτη γλωσσολογικής και εθνολογικής έρευνας, εγκυκλοπαιδικής και αρχαιακής καταγραφής. Όχι, όμως, την υπαρκτή εθνική οντότητα του σήμερα, παρόλα τα μειονεκτήματα και τις αδυναμίες που έφερε το αποτέλεσμα εκείνου του αγώνα.

Δυστυχώς, λάθη και παραλείψεις που επηρέασαν δραματικά την πορεία μας στη συνέχεια, με αποκορύφωμα το προδοτικό πραξικόπημα, αλλά και η συνεχής επιβουλή και επιθετική επεκτατική πολιτική της Τουρκίας, οδήγησαν την πατρίδα μας στη σημερινή απαράδεκτη κατάσταση με την κατοχή του 37,5 τοις εκατό των εδαφών μας, τους νεκρούς, τους αγνοουμένους, τους εγκλωβισμένους, τους πρόσφυγες και τους άλλους παθόντες, τη βεβήλωση των ιερών και των οσίων μας και την προσπάθεια παραχάραξης της ιστορίας μας. Και, ακόμα, της επιχειρούμενης προσπάθειας της Τουρκίας να θέσει υπό τον έλεγχο της ολόκληρο το νησί μας και να καταπατήσει πλήρως τα κυριαρχικά μας δικαιώματα.

Έχουμε καταστήσει πέρα για πέρα σαφές πως ενόσω η Τουρκία δεν εγκαταλείπει τις απαράδεκτες αξιώσεις της για συνέχιση των εγγυήσεων, για μόνιμη παρουσία τουρκικού στρατού, για ισότιμη μεταχείριση Ευρωπαίων πολιτών με τους Τούρκους πολίτες, καθώς και για τον πλήρη έλεγχο του κυβερνητικού έργου με την απαίτηση της ύπαρξης μιας τουλάχιστον τουρκικής ψήφου σε κάθε απόφαση θεσμικού οργάνου, οι όποιες συνομιλίες δεν θα μπορέσουν δυστυχώς να αποφέρουν το ποθούμενο αποτέλεσμα, όσο καλή και ειλικρινής και αν είναι η επιθυμία και η βούληση της δικής μας πλευράς.

Θέλουμε να ελπίζουμε πως η Τουρκική πλευρά θα ανταποκριθεί θετικά στην εξέλιξη της πρωτοβουλίας του Γενικού Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών κυρίου Γκουτέρες αφήνοντας στο περιθώριο θέσεις και αιτιάσεις που κατέστησαν δύσκολη τη συνέχιση των διαπραγματεύσεων πέρσι στον Κρανς Μοντανά, και ότι η όλη στάση της τουρκικής πλευράς θα είναι πλέον εποικοδομητική και υποβοηθητική ώστε να επιτευχθεί μια συνολική λύση του Κυπριακού η οποία θα εξυπηρετεί τα πραγματικά συμφέροντα όλων των νόμιμων κατοίκων της νήσου χωρίς ξένες επεμβάσεις και εξαρτήσεις. Η οποιαδήποτε όμως νέα προσπάθεια θα πρέπει να τύχει πολύ καλής προετοιμασίας, όπως τονίζει στην έκθεση του ο Γενικός Γραμματέας των Ηνωμένων Εθνών προαναγγέλλοντας την έναρξη νέου κύκλου επαφών της ειδικής απεσταλμένης του κυρίας Λουτ προκειμένου, όπως αναφέρεται, «να συνεχίσει τη συζήτηση και να μετρήσει την πραγματική έκταση σύγκλισης σε κομβικά ζητήματα και τη θέληση των πλευρών να ενσωματώσουν νέες προτάσεις ως μέρος μιας συνολικής λύσης».

Οι προοπτικές για μια συνολική διευθέτηση παραμένουν ζωντανές, παρατηρεί στην έκθεση του ο κ Αντόνιο Γκουτέρες και αυτό ως έμμεση απάντηση στις θέσεις της τουρκικής πλευράς ότι έχει εξαντληθεί η διαδικασία των Ηνωμένων Εθνών και θα πρέπει να πάμε σε μια άλλη λογική επίλυσης του Κυπριακού με δυο κράτη και ούτω καθεξής.

Ο κύριος Γκουτέρες αναφέρεται, μάλιστα, σε συνολική λύση προς την κατεύθυνση ενός κοινού μέλλοντος. Και για αυτό, τονίζουμε εμείς, απαιτείται η δημιουργία συνθηκών που θα εξασφαλίζουν τη διαρκή σταθερότητα και θα επιτρέπουν τη συνύπαρξη και συνδημιουργία όλων των Κυπρίων, Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων, σε ένα κανονικό κράτος, μέσω μιας λύσης συμβατής με το ευρωπαϊκό κεκτημένο και τις αρχές του διεθνούς δικαίου, πλήρους απεξαρτημένου από αναχρονιστικές εγγυήσεις και παρουσία τουρκικού στρατού και με διασφαλισμένη την προστασία των δικαιωμάτων όλων των πολιτών.

Λύση που θα αντιβαίνει στις ευρωπαϊκές αρχές και αξίες και σε κάθε έννοια δημοκρατίας, θα είναι με πάσα βεβαιότητα θνησιγενής και δεν θα μπορεί να γίνει αποδεκτή ούτε από την ηγεσία ούτε από το λαό μας.

Κυρίες και Κύριοι,

Η βαριά κληρονομιά που τιμούμε σήμερα μας υπαγορεύει να αγωνιστούμε αταλάντευτα και ανυποχώρητα για τον τερματισμό της κατοχής, την επανένωση του κράτους μας, τη διασφάλιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των βασικών ελευθεριών του συνόλου του Κυπριακού λαού. Οφείλουμε να ανατρέψουμε τη σημερινή απαράδεκτη κατάσταση στο νησί μας και να εργαστούμε σε κλίμα ενότητας και σύμπνοιας, χωρίς τα διχαστικά σύνδρομα και τις τραυματικές εμπειρίες του παρελθόντος, ώστε να επιτύχουμε αυτό που επιβάλλει και το χρέος μας προς την ιστορία και τους ήρωες μας. Μια πατρίδα ελεύθερη, δημοκρατική και ασφαλής για όλους τους κατοίκους της, μια πατρίδα με προοπτική και ελπίδα για ένα καλύτερο μέλλον, ιδιαίτερα για τις νεότερες και κατοπινές γενιές.

Η μνήμη των ηρώων μας ας παραμείνει ακοίμητη και αιώνια και ας καταστεί μόνιμος οδηγός και σύμβουλος μας.